

Téma 32 - Desatero. První přikázání

Náš Pán Ježíš Kristus učil, že chce-li být člověk spasen, musí zachovávat přikázání, které vyjadřují podstatu přirozeného mravního zákona. První přikázání je dvojí: láska k Bohu a láska k bližnímu z lásky k Bohu.

20.01.2018

PDF ► Desatero. První přikázání

1. Deset přikázání neboli Desatero

Náš Pán Ježíš Kristus učil, že chce-li být člověk spasen, musí zachovávat přikázání. Když se ho jeden mladík zeptal: „Mistře, co mám dělat, abych dosáhl věčného života?“ (Mt, 19, 16), odpověděl mu: „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání“ (Mt 19, 17). Potom cituje několik přikázání vztahujících se k lásce k bližnímu: „Nezabiješ, nezcizoložíš, nepokradeš, nevydáš křivé svědectví, cti otce i matku“ (Mt 19, 18–19). Tato přikázání spolu s těmi, která se vztahují k lásce k Bohu, která Pán zmiňuje při jiné příležitosti, tvoří deset přikázání Božího zákona (srov. Ex 20, 1–17; Katechismus, 2052). „První tři se vztahují především na lásku k Bohu a dalších sedm na lásku k bližnímu“ (Katechismus, 2067).

Deset přikázání vyjadřuje podstatu přirozeného mravního zákona (srov.

Katechismus, 1955). Je to zákon vepsaný do srdce lidí, jehož poznání bylo zatemněno vlivem prvotního hříchu a následných osobních hříchů. Bůh chtěl zjevit „některé náboženské a mravní pravdy, které samy o sobě nejsou nedostupné rozumu“ (Katechismus, 38), aby ho všichni lidé mohli plně a jistě poznat (srov. Katechismus, 37–38). Nejprve ho zjevil ve Starém zákoně a poté plným způsobem skrze Ježíše Krista (srov. Katechismus, 2053–2054). Církev opatruje Zjevení a předkládá ho lidem (srov. Katechismus, 2071).

Některé přikázání stanoví, co je třeba dělat (např. posvěcovat svátky); jiná přikázání ukazují, co není dovoleno dělat (např. zabít nevinného člověka). Tato poslední přikázání uvádí některé skutky, které jsou vnitřně zlé vzhledem k jejich samotnému mravnímu předmětu, nezávisle na tom, jaké jsou důvody či pozdější úmysly toho, kdo je koná, a

na okolnostech, za nichž k nim dochází. ¹

„Ježíš ukazuje, že přikázání nesmějí být chápána jako minimální mez, kterou nelze překročit, nýbrž spíše jako cesta otevřená pro morální a duchovní pouť k dokonalosti, jejíž duší je láska (srov. Kol 3, 14)“. ²
Například přikázání „nezabiješ“ obsahuje nejen výzvu respektovat život bližních, ale i napomáhat k jejich rozvoji a podporovat jejich obohacování jako osoby. Nejedná se o zákazy, které omezují svobodu; jsou to světla, která ukazují cestu dobra a štěstí a osvobozují člověka od mravního omylu.

2. První přikázání

První přikázání je dvojí: láska k Bohu a láska k bližnímu z lásky k Bohu.

„Mistře, které přikázání je v Zákoně největší? Odpověděl mu: Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem,

celou svou duší a celou svou myslí.
To je největší a první přikázání.
Druhé je podobné: Miluj svého
bližního jako sám sebe. Na těch dvou
přikázáních spočívá celý Zákon i
Proroci“ (Mt 22, 36–40).

Pojmem láska se označuje i božská
ctnost, jejímž úkonem je láska k Bohu
a k ostatním z lásky k Bohu. Láska je
dar, který vlévá Duch svatý do těch,
kteří se stali adoptivními dětmi Boha
(srov. Řím 5, 5). Láska má po celý
život na této zemi růst působením
Ducha svatého a s naší spoluprací:
růst ve svatosti znamená růst v lásce.
Svatost není nic jiného než plnost
Božího synovství a lásky. Může jí také
ubývat působením všedního hříchu a
může se dokonce zcela vytratit
vlivem smrtelného hříchu. Láska má
v sobě řád: Bůh, ostatní (z lásky k
Bohu) a člověk sám (z lásky k Bohu).

Láska k Bohu

Milovat Boha jako jeho děti
znamená:

a) zvolit si ho za konečný cíl všeho, co děláme. Dělat vše z lásky k Němu a pro jeho slávu: „Ať jíte, ať pijete nebo cokoli jiného děláte, všechno dělejte k Boží oslavě“ (1 Kor 10, 31). „*Deo omnis gloria* – všechna sláva Bohu.“³ Nesmí existovat nadto nadřazený cíl. Žádnou lásku nelze postavit nad lásku k Bohu: „Kdo miluje svého otce nebo svou matku více nežli mne, není mne hoden“ (Mt 10, 37). „Není větší lásky než Lásky s velkým L!“⁴: nemůže existovat opravdová láska, která by vylučovala nebo zanedbávala lásku k Bohu.

b) plnit Boží vůli skutky: „Ne každý, kdo mi říká ‚Pane, Pane!‘, vejde do nebeského království, ale ten, kdo plní vůli mého nebeského Otce“ (Mt 7, 21). Boží vůle je, abychom byli svatí (srov. 1 Tes 4, 3), abychom následovali Krista (srov. Mt 17, 5) a

uváděli ve skutek jeho přikázání (srov. Jan 14, 21). „Chceš být opravdu svatý? — Plň malé povinnosti každého okamžiku: dělej to, co máš, a soustřeď se na to, co děláš.“⁵ Plnit Boží vůli, i když si to žádá oběť: „Avšak ne má vůle, ať se stane, ale tvá“ (Lk 22, 42).

c) odpovídat na jeho lásku k nám. On nás miloval jako první, stvořil nás svobodné a učinil nás svými dětmi (srov. 1 Jan 4, 19). Hřích znamená odmítnout Boží lásku (srov. Katechismus, 2094), ale On vždy odpouští, vždy se nám dává. „V tom záleží láska: ne že my jsme milovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako smírnou oběť za naše hříchy“ (1 Jan 4, 10; srov. Jan 3, 16). „Miloval mne a za mne se obětoval“ (Gal 2, 20). „Na takovou lásku můžeme odpovědět jen úplnou oddaností těla i duše.“⁶ Není to cit, ale rozhodnutí vůle, které může, anebo nemusí být doprovázeno city.

Láska k Bohu vede k hledání osobního vztahu k Němu. Tímto vztahem je modlitba, která zároveň živí lásku. Může mít různou formu: ⁷ _

a) „*Klanění* je základní postoj člověka, který uznává, že je tvorem před svým Stvořitelem“ (Katechismus, 2628). Je to nejzákladnější postoj náboženství (srov. Katechismus, 2095). „Pánu svému Bohu se budeš klanět a jen jemu sloužit“ (Mt 4, 10). Klanění se Bohu osvobozuje od různých forem modloslužby, jež vedou do otroctví. „Ať je tvá modlitba vždy opravdovým a upřímným vzýváním Boha.“ ⁸ _

b) *Díkůvzdání* (srov. Katechismus, 2638), protože vše, co jsme a co máme, jsme dostali od Něj, abychom ho chválili: „Máš něco, co bys nedostal? A když jsi dostal, proč se vychloubáš, jako bys to nedostal?“ (1 Kor 4, 7).

c) *Prosba*, která má zároveň dva způsoby: prosba o odpuštění za to, co vzdaluje od Boha (hřích), a prosba o pomoc pro sebe nebo pro druhé, také pro církve a celé lidstvo. Tyto dva způsoby prosby se objevují v Otčenáši: „...chléb náš vezdejší dej nám dnes a odpusť nám naše viny...“. Křesťan prosí s jistotou, „byli jsme totiž spaseni nadějí“ (Řím 8, 24), protože prosí jako dítě skrze Krista: „O cokoli budete prosit Otce ve jménu mém, dá vám“ (Jan 16, 23; srov. 1 Jan 5, 14–15).

Láska se projevuje také v oběti, která je neoddělitelná od modlitby: „Činnost bez modlitby nestojí za nic: modlitba nabývá ceny obětí.“⁹ Oběť znamená nabídnout Bohu nějaké smyslové dobro, aby On byl oslaven, jako projev vnitřního odevzdání vlastní vůle, to je poslušnosti Bohu. Kristus nás vykoupil obětí na kříži, která ukazuje jeho dokonalou poslušnost až k smrti (srov. Flp 2, 8).

Křesťané jako údy Kristovy mohou spoluvykupovat s Ním a spojovat své oběti s jeho obětí ve mši svaté (srov. Katechismus, 2100).

Modlitba a oběť jsou bohopoctou. Nazývá se *latrie* neboli klanění, na rozdíl od úcty k andělům a svatým, která se nazývá *dulie* neboli uctívání, a od úcty, jež je vzdávána Nejsvětější Panně Marii a která se nazývá *hyperdulie* (srov. Katechismus, 971). Úkon úcty v pravém smyslu slova je mše svatá, obraz nebeské liturgie. Láska k Bohu se má projevovat v důstojnosti pocty: v dodržování církevních předpisů, „uhlazené chování ve zbožnosti“, ¹⁰v péči o čistotu liturgických předmětů. „Ta žena, která v domě malomocného Šimona v Betánii pomazala Mistrovu hlavu drahocenným olejem, nám připomíná povinnost, abychom byli štedří, pokud jde o bohoslužbu. Veškerý přepych, majestát a nádhera se mi zdají nedostatečné.“ ¹¹

3. Víra a důvěra v Boha

Víra, naděje a láska jsou tři „božské“ ctnosti (ctnosti, které se zaměřují na Boha). Největší z nich je láska (srov. 1 Kor 13, 13), která dává nadpřirozenou „formu“ a „život“ víře a naději (podobně, jako duše dává život tělu). Zde na zemi však láska předpokládá víru, protože milovat Boha může pouze ten, kdo ho zná; a předpokládá též naději, protože milovat Boha může pouze ten, kdo vloží svou touhu po štěstí do spojení s Ním.

Víra je dar od Boha, světlo rozumu, které nám umožňuje poznat pravdu, kterou Bůh zjevil, a souhlasit s ní. Zahrnje dvě věci: věřit tomu, co Bůh zjevil (tajemství Nejsvětější Trojice a všechny články Kréda), a věřit samotnému Bohu, který to zjevil (důvěřovat Mu). Mezi vírou a rozumem není a nemůže být rozpor.

Pro získání pevné víry je důležitá doktrinální formace, která také živí lásku k Bohu a k ostatním z lásky k Němu: je důležitá pro svatost a apoštolát. Život z víry je život opírající se o víru, život, který je v souladu s vírou.

Naděje je rovněž darem od Boha, díky němuž toužíme po spojení s Ním, neboť v tom spočívá naše štěstí. Pomáhá nám důvěřovat Bohu, že nám dá schopnost a prostředky k jeho dosažení (srov. Katechismus, 2090).

Křesťané se mají „radovat v naději“ (Řím 12, 12), protože jsou-li věrní, očekává je štěstí v nebi: patření na Boha tváří v tvář (1 Kor 13, 12), blažené patření. „Jsme-li děti, jsme i dědici: dědici Boží a spoludědici Kristovi. Musíme ovšem jako on trpět, abychom tak mohli spolu s ním dojít slávy“ (Řím 8, 17). Křesťanský život zde na zemi je cestou štěstí,

protože již nyní zakoušíme předchůt tohoto spojení s Nejsvětější Trojicí, a to skrze milost; je to však štěstí doprovázené bolestí, křížem. Naděje nám pomáhá věřit tomu, že stojí za to se snažit: „Stojí za to dát celý svůj život v sázku! Pracovat a trpět pro Lásku, abychom uskutečňovali Kristovy záměry a stali se tak spoluvykupiteli.“¹² —

Hříchy proti prvnímu přikázání jsou hříchy proti božským ctnostem:

a) Proti víře: ateismus, agnosticismus, náboženská lhostejnost, blud, odpad od víry, rozkol (schizma) atd. (srov. Katechismus, 2089). V rozporu s prvním přikázáním je také dobrovolné vystavování vlastní víry v nebezpečí, ať už formou četby knih protiřečících si s vírou nebo morálkou, bez přiměřeného důvodu a bez dostatečné přípravy, nebo

zanedbáváním jiných prostředků sloužících k obraně víry.

b) Proti naději: zoufat si nad vlastní spásou (srov. Katechismus, 2091) a naopak opovážlivě spoléhat na to, že Boží milosrdenství odpustí hříchy bez obrácení a bez lítosti nebo bez svátosti smíření (srov. Katechismus, 2092). Rovněž je v rozporu s touto ctností vkládat naději na konečné štěstí v něco jiného než v Boha.

c) Proti lásce: jakýkoliv hřích je proti lásce. Přímo proti ní je však odmítnutí Boha a také vlažnost: nechtít ho milovat celým srdcem. Proti úctě k Bohu je svatokrádež, svatokupectví, určité pověry, magie atd. a satanismus (srov. Katechismus, 2111–2128).

4. Láska k druhým z lásky k Bohu

V lásce k Bohu má být obsažena láska k těm, které Bůh miluje. „Říká-li kdo: Miluji Boha, ale přitom nenávidí svého bratra, je lhář. Neboť kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí. A on nám dal toto přikázání: aby ten, kdo miluje Boha, miloval i svého bratra“ (1 Jan 4, 19–21). Nelze milovat Boha a nemilovat přitom všechny lidi, jím stvořené k jeho obrazu a podobě a povoláné k tomu, aby byli jeho dětmi skrze nadpřirozenou milost (srov. Katechismus, 2069).

„Musíme se chovat jako Boží děti vůči Božím dětem.“¹³

a) Chovat se jako Boží děti, jako Kristus. Láska k ostatním se řídí pravidlem Kristovy lásky: „Nové přikázání vám dávám: Milujte se

navzájem: jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci“ (Jan 13, 34–35). Duch svatý byl seslán do našich srdcí, abychom mohli milovat jako děti Boží, Kristovou láskou (srov. Řím 5, 5). „Dát život za druhé. Jenom tak je možno prožívat život Krista Ježíše a jenom tak se s ním ztotožníme.“ ¹⁴ —

b) Vidět v druhých Boží děti, Krista: „Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratrů, pro mne jste udělali“ (Mt 25, 40).

Chtít pro ně skutečné dobro, to, co chce Bůh: aby byli svatí, a tudíž šťastní. Prvním projevem lásky je apoštolát. Láska také pobízí k tomu, abychom se starali o jejich hmotné potřeby; abychom chápali – vzali za své – duchovní a hmotné potíže ostatních lidí; abychom uměli odpouštět, abychom byli milosrdní (srov. Mt 5, 7). „Láska je shovívavá,

láska je dobrosrdečná, nezávidí, (...) nemyslí jen a jen na sebe, nerozčiluje se, zapomíná, když jí někdo ublíží...“ (1 Kor 13, 4–5); abychom ostatní bratrsky napomínali (srov. Mt 18, 15).

5. Láska k sobě samému z lásky k Bohu

Přikázání lásky zmiňuje také lásku k sobě samému: „Miluj svého bližního jako sám sebe“ (Mt 22, 39). Existuje správná láska k sobě samému: láska k sobě z lásky k Bohu. Vede nás k tomu, abychom pro sebe hledali to, co chce Bůh: svatost, a tudíž štěstí (zde na zemi za cenu oběti a kříže). Existuje také neuspořádaná láska k sobě samému – sobectví – které je láskou k sobě samému pro sebe samého, ne z lásky k Bohu. Znamená upřednostňovat vlastní vůli před vůlí Boha a vlastní zájmy před službou druhým.

Správná láska k sobě samému nemůže existovat bez boje proti sobectví. Předpokládá sebezápor a darování se Bohu a ostatním. „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě! Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho“ (Mt 16, 24–25). Člověk „může sám sebe plně nalézt jen v opravdovém darování sebe samého“. ¹⁵ —

Javier López

Základní použitá literatura

– Katechismus katolické církve, 2064–2132

Doporučená literatura

– Benedikt XVI., enc. *Deus caritas est* , 25–XII–2005, 1–18

– Benedikt XVI., enc. *Spe salvi* , 30–XI–2007

– Sv. Josemaría, Život víry, Naděje křesťana, Silou lásky. *Boží přátelé*, 190–237

1Srov. Jan Pavel II., enc. *Veritatis splendor*, 6–VIII–1993, 80.

2Tamtéž, 15.

3Sv. Josemaría, *Cesta*, 780.

4Tamtéž, 417.

5Tamtéž, 815. Srov. tamtéž, 933.

6Sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, 87.

7Srov. sv. Josemaría, *Cesta*, 91.

8Sv. Josemaría, *Výheň*, 263.

9Sv. Josemaría, *Cesta*, 81.

10Tamtéž, 541.

11Tamtéž, 527. Srov. Mt 26, 6–13.

12Sv. Josemaría, *Výheň*, 26.

13Sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, 36.

14Sv. Josemaría, *Křížová cesta*, XIV. zastavení. Srov. Benedikt XVI., enc. *Deus caritas est*, 25–XII–2005, 12–15.

152. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 24.

© *Fundación Studium*, 2016 y © *Oficina de Información del Opus Dei*, 2016.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
tema-32-desatero-prvni-prikazani/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/tema-32-desatero-prvni-prikazani/)
(04.08.2025)